

วิธีดำเนินงานและวิธีรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชายที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งแผนกวิทยาศาสตร์และศิลป์ของโรงเรียนต่าง ๆ 7 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน
2. โรงเรียนไทรมิตรวิทยาลัย
3. โรงเรียนปานะพันธ์วิทยา
4. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
5. โรงเรียนยานนาวา
6. โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์
7. โรงเรียนอัสสัมชัญ

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ในขั้นต้นผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับ เชื้อชาติ สัญชาติ การนับถือศาสนา ของนักเรียนและบิดามารดา การศึกษา อาชีพ รายได้ของบิดามารดา ที่อยู่อาศัยลักษณะของบ้านที่อยู่อาศัย การรับหรือไม่รับหนังสือพิมพ์ เครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน มีนักเรียนจำนวน 2,000 คน ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยวิธีสุ่มตัวอย่าง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นนักเรียนชายที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามัญของโรงเรียนทั้ง 7 โรงเรียน คัดกล่าวข้างต้น มีอายุระหว่าง 16-18 ปี
2. เป็นผู้มีเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อาศัยอยู่กับบิดามารดา ตั้งแต่เล็กจนถึงปัจจุบันเป็นเวลานานกว่า 10 ปีในเขตพระนคร-ธนบุรี มีฐานะทางเศรษฐกิจ

และสังคมต่างกัน โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งฐานะดังนี้

ระดับชั้นสูง คือผู้มีบิคาเป็นข้าราชการชั้นเอกขึ้นไป มารดาเป็นข้าราชการชั้นโทขึ้นไป หรือแม่บ้าน หรือทั้งบิดามารดามีอาชีพเป็นนายแพทย์ หนายความ นักธุรกิจ ครู บิคา มารดา มีการศึกษาอย่างต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 มีรายได้ที่เป็นเงินเดือนจากอาชีพของสามี ภรรยา รวมทั้งกันระหว่าง 7,000-10,000 บาท หรือสูงกว่านั้นคือเดือน อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง มีลักษณะเป็นบ้านไม้ บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ หรือบ้านตึก รั้วหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับ มีเครื่องอำนวยความสะดวกมากพอสมควร เช่น รถยนต์ โทรทัศน์ขาวดำ หรือสี โทรศัทพ์ เครื่องสเตริโอ

ระดับชั้นกลาง คือ ผู้ที่มีบิคาเป็นข้าราชการชั้นโท มารดาเป็นข้าราชการชั้นตรี หรือแม่บ้าน หรือทั้งบิดามารดามีอาชีพเป็นหนายความ นักธุรกิจ ครู บิคา มารดา มีการศึกษาอย่างต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างสูงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 หรืออนุปริญา มีรายได้ที่เป็นเงินเดือนจากอาชีพรวมทั้งกันระหว่าง 2,500-6,000 บาท คือเดือน อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง หรือบ้านเช่า หรืออาศัยอยู่กับญาติ มีลักษณะเป็นบ้านไม้หรือครึ่งตึกครึ่งไม้ รั้วหนังสือพิมพ์บ้าง มีเครื่องอำนวยความสะดวกพอสมควร เช่น รถยนต์ โทรทัศน์ขาวดำ

ระดับชั้นต่ำ คือ ผู้ที่มีบิคาเป็นข้าราชการชั้นตรี เป็นอย่างสูง มารดาเป็นข้าราชการชั้นจัตวา หรือแม่บ้าน หรือทั้งบิดามารดามีอาชีพเป็นพนักงานรับจ้าง ช่างฝีมือ ช่างไม้ฝีมือ กรรมกร มีการศึกษาอย่างสูงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างต่ำไม่ได้รับการศึกษาเลยมีรายได้เป็นเงินเดือนจากอาชีพรวมทั้งกันไม่เกิน 2,500 บาท คือเดือน อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง บ้านเช่า หรืออาศัยอยู่กับผู้อื่น มีลักษณะเป็นบ้านไม้ หรือห้องแถว ไม่ได้รั้วหนังสือพิมพ์ มีเครื่องอำนวยความสะดวกเล็กน้อย เช่น โทรทัศน์ขาวดำ

ทั้งนี้ถือการศึกษา อาชีพและรายได้ของบิคาเป็นเครื่องตัดสิน มีลักษณะอื่น ๆ เป็นเครื่องประกอบในการตัดสิน แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็น 3 กลุ่มตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จำนวนกลุ่มละ 25 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 75 คน และบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างด้วย รวมทั้งสิ้น 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถามบุคลิกภาพ ซึ่งมีแบบทดสอบ 2 ชุด คือ

1.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพนักเรียนมัธยมแบบ A (The High School Personality Questionnaire "The HSPQ" Form A) ของ Raymond B. Cattell¹ ปรับปรุงเป็นแบบสอบถามภาษาไทย โดยสมคิด ไชยบัณฑิตบุรณ² ในปี พ.ศ. 2510 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ 14 ด้านของบุคคล แต่ละด้านมีคำถาม 10 ข้อ รวม 140 ข้อ และมีคำถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเข้าใจ และการตรวจทานในการทำแบบสอบถามอีก 2 ข้อ รวมทั้งสิ้น 142 ข้อ วิธีตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบอ่านข้อปัญหาและเลือกคำตอบที่มีให้แล้วเพียงคำตอบเดียวจากคำตอบที่มีให้เลือก 3 คำตอบ โดยผู้ตอบจะต้องเลือกคำตอบที่เหมาะสมหรือตรงกับตนเองมากที่สุด คะแนนของแบบสอบถามทุกด้านบวกเว้นด้าน B มีคะแนนให้ 3 อย่าง คือ 0, 1 และ 2 รวมด้านละ 20 คะแนน ด้าน B มีคะแนนให้ 2 อย่าง คือ 0 และ 1 รวม 10 คะแนน (บุคลิกภาพทั้ง 14 ด้านมีลักษณะดังนี้

1.1.1 ด้าน A ความสามารถในการสังคม) ผู้ที่ได้คะแนนสูง (Cyclothymia) คือผู้ที่ชอบเข้าสังคม ใจดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย ชอบมีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (Schizothymia) คือผู้ที่ไว้ตัว ทรนทีตัว ชอบวิพากษ์วิจารณ์และเฉยเมย

1.1.2 ด้าน B ความสามารถทางสติปัญญา) ผู้ที่ได้คะแนนสูงคือ

¹Cattell, *Op.cit.*

²สมคิด ไชยบัณฑิตบุรณ, "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางด้านของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (A Comparative Investigation of Some Aspects of the Personality of High Achievement and Low Achievement Pupils in Mathayomsuksa I of Chulalongkorn Demonstrations School)." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510.

ผู้ที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูง (General Intelligence) ประกอบด้วยลักษณะที่ได้เปรียบกับความคิดเชิงนามธรรมและเฉียบแหลม ผู้ที่ไอ้คะแนนต่ำ คือผู้ที่มีความสามารถทางสติปัญญาต่ำ (Low general mental capacity) และมีความคิดในเชิงรูปธรรม

1.1.3 ค่าน C ความมั่นคงทางอารมณ์ } ผู้ที่ไอ้คะแนนสูง (Ego strength) คือผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ กล้าเผชิญความจริง ใจเป็น ผู้ที่ไอ้คะแนนต่ำ (Ego weakness) คือผู้ที่มีความรู้สึกหวั่นไหวง่าย อารมณ์ไม่มั่นคง หงุดหงิดง่าย เปลี่ยนใจง่าย

1.1.4 ค่าน D สภาพทางอารมณ์ } ผู้ที่ไอ้คะแนนสูง (Excitability) คือผู้เป็นคนเตงง่าย ขาดความอดทน ต้องการความสนใจ อยู่ไม่สุข ผู้ที่ไอ้คะแนนต่ำ (Phlegmatic temperament) คือผู้เฉื่อยชื่อย่อย เชื่องช้า ไม่กระตือรือร้น เฉื่อยชา

1.1.5 ค่าน E การประพฤติตนตามระเบียบแบบแผน } ผู้ที่ไอ้คะแนนสูง (Dominance) คือผู้ที่ชอบแสดงออก เป็นตัวของตัวเอง รุกรานก้าวร้าว คือ ผู้ที่ไอ้คะแนนต่ำ (Submissiveness) คือผู้ที่เชื่อฟัง สุภาพ อยู่ในโอวาท

1.1.6 ค่าน F สภาพร่าเริงหรือหดหู่ } ผู้ที่ไอ้คะแนนสูง (Surgency) คือผู้ทำอะไรตามสบาย ปราศจากความระมัดระวัง สนุกสนานร่าเริง กระตือรือร้น ผู้ที่ไอ้คะแนนต่ำ (Desurgency) คือผู้เฉื่อยชื่อย่อย เหว้า ระมัดระวัง ไม่ค่อยพูด

1.1.7 ค่าน G ความสามารถในการรับผิดชอบ } ผู้ที่ไอ้คะแนนสูง (Super ego strength) คือผู้ที่มีความตั้งใจ อดทน ใช้ความพยายามต่อสู้อุปสรรค มั่นคง และยึดถือกฎเกณฑ์เป็นหลักในการปฏิบัติ ผู้ที่ไอ้คะแนนต่ำ (Lack of acceptance of group moral standard) คือผู้ที่ชอบฝ่าฝืนกฎต่าง ๆ เชื่อถือไม่ได้ หลีกเลียง ข้อตกลง และละเลยหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ

1.1.8 ค่าน H ความมั่นใจตนเอง } ผู้ที่ไอ้คะแนนสูง (Parmia) คือผู้กล้าได้กล้าเสีย ไม่กลัวใคร ไม่ควบคุมการแสดงออกของตน คล่องแคล่ว ผู้ที่ไอ้คะแนนต่ำ (Threctia) คือผู้ขอยาย สงบเสงี่ยมไม่มั่นใจในตนเอง ที่นกลัว

1.1.9 คำน I สภาพทางจิตใจ) ผู้ที่ไต่คะแนนสูง (Premisia) คือผู้ใจอ่อน คล้อยตามผู้อื่น ใ้รับการทูลนอม รมั้กระวังเกินไป มีอารมณ์อ่อนไหว ผู้ที่ไต่คะแนนต่ำ (Harria) คือ ผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเอง คิดสิ่งใดมักพยายามให้ตรงกั้ที่เป็นจริง เอาจริงเอาจัง

1.1.10 คำน J ความสามารถในการเข้ากับกลุ่ม) ผู้ที่ไต่คะแนนสูง (Coasthenia) คือผู้ที่มีความสงสัยในเรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ ชอบซักคอบ เป็นคั้วของตัวเอง ชอบคิดกลับปอกกลับมา บังคับใจตนเองได้ ไม่ชอบแสดง ผู้ที่ไต่คะแนนต่ำ (Zeppia) คือผู้ทีั้กระดั้บกระเจง ใ้กับกลุ่มใ้ชุกเมื่อ ชอบสนุกสนาน และทำสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ

1.1.11 คำน O ความสามารถในการควบคุมจิตใจ) ผู้ที่ไต่คะแนนสูง (Guilt proneness) คือผู้ที่มีความรู้สึกไม่สบายใจอยู่เสมอ วิตกกังวล หงุดหงิด และมักมีปัญหาคือกร้อน ผู้ที่ไต่คะแนนต่ำ (confident adequacy) คือผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง สงม มั่นคง เคร่งขริม มีความรู้สึกสบายใจ

1.1.12 คำน Q₂ ความเป็นคั้วของตัวเอง) ผู้ที่ไต่คะแนนสูง (Self sufficiency) คือผู้ทีั้เชื่อในความสามารถของตนเอง กั้คสิใจเอง ขางคัก รอนรู้ในเรื่งต่าง ๆ ผู้ที่ไต่คะแนนต่ำ (Group dependency) คือผู้ทีั้ชอบตามกลุ่มและเป็นผู้ตามทีั้คั้

1.1.13 คำน Q₃ ความสามารถในการบังคับตนเอง) ผู้ที่ไต่คะแนนสูง (High strength of self-sentiment) คือผู้สามารถบังคับตนเองได้ รู้จักกาลเทศะ มีวินัยของตนเอง เมื่อต้องการจะทำสิ่งใดแล้วมักต้องทำ ผู้ที่ไต่คะแนนต่ำ (Poor self-sentiment formation) คือผู้ทีั้ชอบทำอะไรตามสบายเป็นเล่นอยู่เสมอ ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคณ ไม่เรื่บร้อย ชอบทำอะไร ตามความต้องการของคณ

1.1.14 ความ Q_4 การแสดงออกทางอารมณ์ ผู้ที่ไค้คะแนนสูง (High ergic tension) คือผู้เข้มแรงกระตือรือร้น ลูกสู้ลูกลม จิตใจหงุดหงิด ผู้ที่ไค้คะแนนต่ำ (Low ergic tension) คือผู้ที่ชอบพ้ออะไรก็ตามสบายใจ ใจเย็น เก็บความรู้สึก ไม่มีกังวล

1.2 แบบสอบถามบุคลิกภาพไมคริสัมพันธ์ ของ ดร.วีรยุทธ วิเชียรโชติ เป็นแบบสอบถามให้บุคคลเลือกเหตุการณ์ใดตนจะปฏิบัติบ้างใคอย่างหนึ่ง เมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างหนึ่งขึ้น โดยมิเหตุกรวจให้เลือกตอบ 5 แบบ มีคะแนนต่างกันจาก 1-5 คะแนน แบบทดสอบมีทั้งหมด 28 ข้อ รวมคะแนนทั้งหมด 140 คะแนน เพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล 2 แบบ คือ

1.2.1 ลักษณะบุคลิกภาพไมคริสัมพันธ์ คือ ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความเกรงใจสูง เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ คำนึงถึงฐานะและความสำคัญของบุคคลในการอยู่ร่วมกัน มีความเชื่อในเรื่องของโชควาสนา การดำเนินชีวิตมักขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น เจริญตามบรรพบุรุษ ไม่มีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจกระทำกรต่าง ๆ เกี่ยวกับเกรงจะกระทบกระเทือนความรู้สึกของบุคคลอื่น ผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบนี้จะไค้คะแนนจากแบบสอบถามสูง

1.2.2 ลักษณะบุคลิกภาพสัมฤทธิ์สัมพันธ์ คือ ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความคิดแบบประชาธิปไตย เห็นว่าทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีอิสระในการดำเนินชีวิต ตัดสินใจและกำหนดวิธีกรดำเนินชีวิตด้วยตนเอง สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบนี้จะไค้คะแนนจากแบบสอบถามต่ำ

2. แบบสัมภาษณ์กระบวนการสังคมประภิต ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านบุคลิกภาพแล้ว ผู้วิจัยศึกษาสัมภาษณ์ บิดาหรือมารดาของกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์กระบวนการสังคมประภิตของบิดามารดาต่าง ๆ คือ

2.1 การฝึกความสัมฤทธิผล คือ กระบวนการสังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดาฝึกให้บุตร ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เช่น ในการเล่น การทำงาน โดยประสบความสำเร็จตามแผนการที่กำหนดไว้

2.2 ความคาดหวังของบิณฑามารดา คือ สังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดาถ่ายทอดความมุ่งหวังของตนในตัวบุตรในด้าน เช่น การเล่น การทำงาน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นการกระทำต่าง ๆ ของบุตร

2.3 การฝึกความอิสระ คือ สังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดายอมให้บุตรแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของตน เช่น ในด้านการทำงาน การแสดงความคิดเห็น การเล่น

2.4 ความเข้มงวด คือ สังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดาไม่ยอมให้บุตรแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของตน แต่ให้แสดงพฤติกรรมตามความต้องการของบิณฑามารดา

2.5 การฝึกลักษณะโมครีสัมพันธ์ (เกรงใจ) คือสังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดาฝึกให้บุตรมีความเกรงใจต่อมิตร เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

2.6 การฝึกการรอคอยได้ คือสังคัมประสิทธิ์ที่ บิณฑามารดาฝึกให้บุตรมีความยับยั้งชั่งใจ ให้รู้จักการรอคอย เพื่อหวังผลที่ดีกว่าในเวลาข้างหน้า

2.7 การฝึกความเป็นระเบียบวินัย คือสังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดาฝึกให้บุตรปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระเบียบวินัยต่าง ๆ ที่วางไว้ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในบ้าน

2.8 ความก้าวร้าว คือสังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดาฝึกให้บุตรได้แสดงออกทางอารมณ์ตามความเหมาะสมและ ให้รู้จักยับยั้งอารมณ์ของตน

2.9 การให้รางวัล คือ สังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดา ชมเชย แสดงความชื่นใจ หรือให้สิ่งของแสดงถึงความพอใจในพฤติกรรมของบุตร เช่น ในด้านการเล่น ความประพฤติ เป็นต้น

2.10 การลงโทษ คือสังคัมประสิทธิ์ที่บิณฑามารดา ตู่ว่า ตี คัดเตือน แก่บุตร ซึ่งแสดงถึงความไม่พอใจในพฤติกรรมของบุตร เช่น ในด้านการเล่น ความประพฤติ เป็นต้น

คะแนนของการสัมภาษณ์ให้จากคำตอบของปีศาจมารดาจาก 1-5 คะแนน ครอบครัวที่ได้คะแนน
ขบวนการสังคมประตักค้ำไคสูง แสดงว่าครอบครัวนั้นเห็นความสำคัญและมีการฝึกค้ำค้ำนั้น
มาก

ขบวนการในการสร้างแบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยศึกษาคนคว้าเรื่องสังคมประตักค้ำค้ำจากหนังสือและวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ เพื่อ
เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสัมภาษณ์โดยคัดแปลงจาก แบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการอบรม
สั่งสอนของ เพราพรต ประตักค้ำ³ ซึ่งดัดแปลงมาจาก Winterbottom ในเรื่อง
ของการฝึกอัสระ Rosen ในเรื่องของการฝึกความสัมฤทธิ์ผล และความคาดหวัง Devereuse,
Bronfenbrenner, Suci ในเรื่องการให้รางวัลลงโทษ และจาก จิรภา ไคว้ตระกูล
ในเรื่องของความคาดหวัง บางส่วนนอกจากนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ในขั้นแรกนี้ผู้วิจัยสร้าง
แบบสัมภาษณ์ 50 ข้อ มีทั้งคำถามเปิดและการ ใช้มาตราตัวสัมภาษณ์สังคมประตักค้ำค้ำ 10 ค้ำ
ข้างต้น

ตัวอย่าง แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ดัดแปลงในขั้นแรก

แบบสอบถาม

ข้าพเจ้าสามารถหารายได้พิเศษด้วยตนเอง

- ก. เสมอทุกครั้ง
- ข. บ่อยครั้ง
- ค. บางครั้ง
- ง. น้อยครั้ง
- ง. ไม่เคยเลย

³เพราพรต ประตักค้ำ, เรื่องเดิม.

คัดแปลงมาเป็น

คุณสนับสนุนให้ลูกทำงานหารายได้พิเศษโดยไม่เสียการเรียนหรือไม่ (ถ้างาน
ได้)

- ก. สนับสนุนมากที่สุด
- ข. ส่วนมากสนับสนุน
- ค. สนับสนุนเป็นบางครั้ง
- ง. เฉย ๆ
- จ. ไม่สนับสนุนเลย

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนี้ไปทดลองสัมภาษณ์บิดามารดาในครอบครัวที่มีคุณ
สมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรจำนวน 30 ครอบครัว

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ทดลองแล้วนั้น มาปรับปรุงแก้ไขใหม่ แบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น
2 ตอนคือ

4.1 แบบสัมภาษณ์วิธีการสังคมประเพณี ที่บิดามารดาของกลุ่มประชากรใช้
ปฏิบัติกับกลุ่มประชากรเอง จำนวน 16 ข้อ ดังตัวอย่าง
คุณให้ลูกช่วยทำงานในบ้านหรือไม่

- ก. ทุกวัน
- ข. เกือบทุกวัน
- ค. เป็นบางวัน
- ง. นาน ๆ ครั้ง
- จ. ไม่เคยเลย

4.2 แบบสัมภาษณ์ที่มีข้อความแล้วถึงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร
ของครอบครัวหนึ่ง และถามบิดามารดาของกลุ่มประชากรว่าได้กระทำเช่นเดียวกันนั้นหรือไม่
แบบแบบสอบถามในลักษณะของ verbal projective technique ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการ
ป้องกันตน (guarding) ของบิดามารดา โดยเชื่อว่าแบบสัมภาษณ์ที่ใช้จะชี้ถึงสังคมประเพณี
ที่บิดามารดาใช้จริง ดังตัวอย่าง

เมื่อกิจจายังเลิกอยู่เวลาพ่อแม่ไม่ว่างก็จะให้เขาเล่นกับของเล่นไปตามลำพัง
คุณทำเช่นเดียวกับพ่อแม่ของกิจจาหรือไม่

- ก. ทุกครั้ง
- ข. บ่อย ๆ
- ค. บางครั้งบางครั้ง
- ง. นาน ๆ ครั้ง
- จ. ไม่เคยเลย

รวมแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 36 ข้อ ครอบคลุมถึงลักษณะสังคมประภคทั้ง 10 ด้าน
มีลักษณะเป็นการประมาณค่าให้คะแนน 5-1 คะแนนจากลักษณะที่กระทำบ่อยที่สุด ถึงไม่เคย
กระทำเลย ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ประมาณค่าเองจากน้ำหนักของคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้
เวลาในการสัมภาษณ์ครอบครัวละ 30-60 นาที

แบบสัมภาษณ์ทั้ง 36 ข้อนั้น ครอบคลุมสังคมประภคทั้ง 10 ด้านดังนี้คือ

1. การฝึกความสัมฤทธิ์ผลในข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 และ
ข้อที่ 1, 2, 3, 4 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2
2. ความคาดหวังของบิดามารดาในข้อที่ 16 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 และข้อ
2, 3, 17 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2
3. การฝึกความอิสระในข้อที่ 6, 11, 12, 13, 14 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1
และข้อที่ 4, 5, 6, 9, 10, 20 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2
4. ความเข้มงวด ในข้อที่ 9, 13 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 และข้อที่ 5, 6, 7, 11
ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2
5. การฝึกลักษณะไมตรีสัมพันธ์ในข้อที่ 8, 19 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2
6. การฝึกการอดใจรอได้ ในข้อที่ 9 และ 18 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2
7. การฝึกความเป็นระเบียบวินัยในข้อที่ 7, 8 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 และ
ข้อที่ 12 ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2

8. การฝึกความก้าวร้าว ในข้อที่ 13, 14, 15 ของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2
9. การให้รางวัลในข้อที่ 16 ของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2
10. การลงโทษในข้อที่ 10, 15 ของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1

หมายเหตุ แบบสอบถามใบคำนำบุคลิกภาพ และแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด ๓๖ ได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามบุคลิกภาพของนักเรียนมัธยมแบบ A (The High School Personality Questionnaire "The HSPQ" Form A) ซึ่งหาด้วยวิธีทดสอบ 2 ครั้ง โดยมีระยะเวลาในการสอบ 1 สัปดาห์ของสมคิด ไชยบัณฑิต⁴ ปรากฏว่าความเชื่อถือได้ของบุคลิกภาพแต่ละด้านมีค่าระหว่าง .58-.76 ศึกษาจากนักเรียนชายหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 54 คน แม้ว่าจะศึกษากับเด็กที่มีอายุต่ำกว่าที่ศึกษาครั้งนี้ แต่แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเด็กวัยรุ่นซึ่งมีอายุระหว่าง 12-17 ปี ซึ่งยังไม่พ้นขอบเขตที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นในปี พ.ศ. 2512 หลุยส์ สุวรรณทัต⁵ ได้ศึกษาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามชุดเดียวกันนี้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม พระนคร จำนวน 20 คน โดยวิธี Retest Reliability กับระยะเวลาการสอบ 8 วัน ได้ค่าความเชื่อถือได้ .88

⁴สมคิด ไชยบัณฑิต, เรื่องเดิม.

⁵หลุยส์ สุวรรณทัต, "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของเด็กนักเรียนในเมืองหลวง กับเด็กนักเรียนในหัวเมืองต่างจังหวัด (A Comparative Study of the Personality Characteristics of School Children in the Capital City and a Provincial Town)." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

การศึกษาหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์ โดยประสิทธิ์ บัวคลี่⁶ พบว่ามีค่า .898 นอกจากนั้นยังพบว่ามีความเชื่อมั่นตามโครงสร้าง (construct validity) สูงด้วย ทั้งนี้จากการศึกษากับนักเรียนชายหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน อินทรพิสัย จำนวน 73 คน ด้วยวิธีแบ่งครึ่ง (split-half method)

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้ คือ

1. ติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยจากครูใหญ่ และอธิการ ของโรงเรียนต่าง ๆ ที่จะใช้ในการ เก็บกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยจดหมายของบัณฑิตวิทยาลัยติดต่อขอความร่วมมือ จากกองโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอความร่วมมือจาก โรงเรียนรัฐบาล 4 โรงเรียน และจดหมายของบัณฑิตวิทยาลัยขอความร่วมมือครูใหญ่ และอธิการ โรงเรียนราษฎร์ 3 โรงเรียน

2. สอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามัญของโรงเรียนทั้ง 7 โดยการส่งแบบสอบถามให้นักเรียนตอบจำนวนทั้งสิ้น 2,000 คน ในเวลาเรียนของนักเรียนโดยมีครูประจำชั้น เป็นผู้ควบคุม

3. นำแบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนมาเลือกหากลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะใช้จริง ตามคุณสมบัติและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เลือกกลุ่มประชากรที่จะใช้จริง ได้ 75 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 25 คน คือ กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ

4. ให้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดทำแบบสอบถามบุคลิกภาพ 2 ชุด คือ แบบ

⁶ประสิทธิ์ บัวคลี่, "การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์" รายงานประกอบการศึกษาวิชา Foundation of Measurement. วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2513.

- สอบถามบุคลิกภาพนักเรียนมัธยมแบบ A. ("The HSPQ" Form A) และแบบสอบถามบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์ พร้อมทั้งเขียนแผนผังบ้านของกลุ่มตัวอย่างประชากร โคบสังเขป เพื่อการสัมภาษณ์ต่อไป ทั้งนี้ให้กลุ่มตัวอย่าง คอยแบบสอบถามในเวลาเรียน โคเม้นท์ประจำวิชาเป็นผู้ควบคุม ซึ่งอาจารย์ใหญ่ของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้สั่งการ

5. ติดต่อบริษัทความร่วมมือในการสัมภาษณ์สังคมประภคของบิคมารคา โดยจกหมายขอความร่วมมือจากนักศึกษิตวิทบาลับ และอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างประชากร

6. ผู้วิจัยติดตามสัมภาษณ์สังคมประภคของบิคมารคา ตามบ้านของกลุ่มตัวอย่างตามแผนผังที่กลุ่มตัวอย่างวาดให้ โดยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผู้วิจัยพยายามควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่จะเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยไม่ให้ผู้สัมภาษณ์ได้บิินได้ฟังการสัมภาษณ์ก่อนการให้สัมภาษณ์

7. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และรวมคะแนนของแต่ละด้านแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากค่าเฉลี่ยของคะแนนจากคะแนนแต่ละด้าน เมื่อแยกเป็นชั้นฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน นำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบในแต่ละตัวแปรที่ทำการศึกษา

2. หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อคุณลักษณะการกระจายของข้อมูล ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าคะแนนที่ได้กระจายกันมาก หรือแตกต่างกันมาก ถ้ามีค่าต่ำแสดงว่าคะแนนที่ได้กระจายกันน้อย หรือใกล้เคียงกันทั้งกลุ่ม

3. วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance) แบบ One-way analysis of variance เพื่อหาค่าส่วนรวมของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่มีมากกว่า

2 ตัว จะต่างกันอย่างไรบ้างมีนัยสำคัญหรือไม่ ถ้าพบว่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญก็จะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในแง่ต่างๆ โดยใช้ Studentized t -statistic หรือ Newman-Keuls Method

4. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน (intercorrelation) เพื่อคุณลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรในแต่ละกลุ่มว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันมากน้อยเพียงไร